

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetchefer Lt
Finanschefer Lt
Redovisningschefer Lt
Landstingsekonomer

Vårpropositionen och vårändringsbudget för år 2018

Den 18 april presenterade regeringen vårändringsbudgeten för 2018 (2016/17:99) och 2018 års ekonomiska vårproposition (2016/17:100). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör landstingen åren 2018–2020. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) *egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Den ekonomiska vårpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2018–2020. Vårändringsbudgeten anger förändringar i årets budget.

- Förbättrad tillgänglighet inom hälso- och sjukvården, 400 miljoner kronor år 2018.
- Vårdpersonal inom bristkompetenser äldre än 65, 200 miljoner år 2018.
- En ökning av statens anslag till läkemedelsförmånerna med 1,1 miljarder kronor till följd av ökade kostnader för läkemedel inom förmånerna.

Det är endast i Vårändringsbudgeten som ovanstående medel tillförts till landstingen. SKL hade hellre sett att resurser till sektorn kommer som generella långsiktiga bidrag i stället för tillskott under pågående år, vilka först beslutas om i juni.

Innehåll

Ekonomi	2
Regeringens skatteunderlagsprognos	4
Välfärdsmiljarderna	5
Hälso- och sjukvården	5
Arbetsmarknad och arbetsgivarfrågor	6

Ekonomi

Regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen

Regeringens bedömning är att en positiv internationell konjunkturutveckling medför att svensk export ökar. Det skapar i sin tur förutsättningar för ökade investeringar. Vidare anser regeringen att flera faktorer talar för en fortsatt god tillväxt av hushållens konsumtion de kommande åren. Den statliga konsumtionen väntas vara mer eller mindre oförändrad 2019 medan den kommunala konsumtionen fortsätter utvecklas i linje med genomsnittet sedan år 2000. Regeringens samlade bedömning är att resursutnyttjandet i svensk ekonomi är högre än normalt 2018 och 2019. Under 2018 bedöms svensk ekonomi fortsätta att utvecklas starkt, åren därefter väntas BNP växa i en måttligare takt.

Konjunkturuppgången i världsekonomin har enligt regeringen breddats och blivit allt starkare. Alla de stora ekonomierna växer nu samtidigt i relativt god takt för första gången sedan finanskrisen. En betydande optimism om den ekonomiska utvecklingen bland företagen talar för att det goda konjunkturläget i omvärlden fortsätter och även hushållen är optimistiska om framtiden. De finansiella förhållandena är gynnsamma för tillväxten. Dessutom är sammansättningen av tillväxten i omvärlden gynnsam för svensk export.

Regeringen anser att stigande inkomster, fortsatt låga räntor och en fallande arbetslöshet talar för en fortsatt god tillväxt av hushållens konsumtions de kommande åren. Delvis till följd av en snabb minskning av utgifterna kopplade till migration avtog ökningen av den offentliga konsumtionen under 2017. Framöver förväntar regeringen inte att det kommunala skatteunderlaget ska öka skatteinkomsterna i samma utsträckning som behovet av kommunal konsumtion växer. För att motverka kommunala skattehöjningar och nedskärningar inom välfärden bedömer regeringen att det behövs statliga tillskott till kommunsektorn de kommande åren. År 2018 bedöms offentlig konsumtion växa i jämförelsevis god takt. Den statliga konsumtionen väntas, givet att inte nya reformer beslutas, vara mer eller mindre oförändrad 2019, medan den kommunala fortsätter

att utvecklas i linje med genomsnittet sedan 2000. Det leder till att tillväxten av offentlig konsumtion dämpas 2019. Man påpekar också att prognosprinciperna för 2020 och 2021 kan få som konsekvens att den kommunala konsumtionen avviker från det demografiska behovet.

När den globala konjunkturen nu stärks bedömer regeringen att behovet av kapacitetshöjande investeringar inom svensk exportindustri ökar, vilket gör att investeringstillväxten väntas bli hög även 2018 och 2019. Bostadsinvesteringarna har ökat snabbt under flera år, men mot slutet av 2017 planade bostadsbyggnad ut. Enligt regeringen talar bland annat det faktum att antalet bostäder har ökat långsammare än befolkningen det senaste decenniet för att bostadsbyggnad och investeringarna även fortsättningsvis kommer ligga på historiskt höga nivåer.

Regeringens BNP-prognos ligger högre än förbundets bedömningar för 2020–2021 i MakroNytt 1/2018. Förklaringen är framförallt att regeringens beräkningar baseras på en mer långvarig högkonjunktur, med större ökning av arbetade timmar dessa år.

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
BNP ¹	2,7	2,9	2,2	2,1	1,8
Arbetade timmar ¹	1,9	1,7	0,8	0,4	0,1
Arbetslöshet ²	6,7	6,2	6,2	6,1	6,1
BNP-gap ³	0,7	1,4	1,3	1,0	0,5
Timlöner ⁴	2,5	2,8	3,1	3,4	3,4
KPIF, årsgenomsnitt	2,0	1,7	1,7	2,0	2,1
Prisbasbelopp	44 800	45 500	46 300	47 200	
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	1,1	1,0	1,0	1,3	1,9
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	40,3	37,3	34,2	31,6	29,0

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Källa: 2017 års vårproposition.

År 2017 var efterfrågan på arbetskraft hög. Antalet sysselsatta ökade i en snabbare takt än befolkningen och därmed steg sysselsättningsgraden. Samtidigt minskade arbetslösheten i en långsammare takt än tidigare, vilket delvis berodde på att antalet personer i arbetskraften ökade snabbt. Framåtblickande indikatorer tyder enligt regeringen på en fortsatt god efterfrågan på arbetskraft. Den höga aktivitetsnivån i svensk ekonomi bedöms medföra att arbetslösheten minskar till 6,2 procent 2018 och 2019.

Antalet sysselsatta inom industrin ökade tydligt 2017, efter att ha minskat flera år. Även i byggbranschen och de offentliga myndigheterna ökade sysselsättningen i god takt, men det var tjänstebranscherna som bidrog mest till den sammanlagda utvecklingen. Även framöver väntar regeringen att tjänstebranscherna står för den största delen av sysselsättningsökningen. Den demografiska utveckl-

ingen och regeringens satsningar på välfärden medför att efterfrågan på arbetskraft ökar i kommuner och landsting. Sysselsättningen bedöms därmed fortsätta öka inom dessa sektorer.

Avtalsrörelsen 2017 resulterade för de flesta i treåriga avtal med löneökningar på i genomsnitt 2,1 procent per år. Därmed förväntas den totala löneökningstakten 2018 och 2019 bli dämpad. Samtidigt väntas ett högt resursutnyttjande på arbetsmarknaden påverka löneökningstakten med viss fördröjning och medföra något större löneökningar 2019.

Ett högre resursutnyttjande än normalt i Sverige och omvärlden talar för att den underliggande inflationen stiger snabbare de kommande åren. Ett antal faktorer bidrar dock enligt regeringen till att dämpa denna utveckling.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Regeringen räknar med samma skatteunderlagsutveckling som SKL och Ekonomistyrningsverket 2017. Därefter visar regeringens prognos större ökning av skatteunderlaget samtliga år utom 2021, då SKL är något mer optimistiska. Den starka skatteunderlagstillväxten i regeringens bedömning förklaras framförallt av att de utgår från att arbetade timmar ökar mer. Den större ökningen av arbetade timmar beror på att regeringens beräkningar baseras på att högkonjunkturen består perioden ut, men också på högre potentiell sysselsättning än enligt SKL:s bedömning.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2017–2021
Reg apr	4,5	3,6	3,9	3,7	3,5	20,8
ESV apr	4,5	3,4	3,5	3,2	2,9	18,8
SKL feb	4,5	3,3	3,2	3,1	3,6	19,1

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Regeringens kommentar om skatteunderlaget är att det bedöms ha ökat relativt kraftigt både 2016 och 2017 men mattas något framöver. Det beror främst på att tillväxten i lönesumman börjar avta något. Man påpekar också att skatteunderlaget påverkas av regelförändringar, främst sänkt skatt (höjt grundavdrag) för personer över 65 år.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Välfärds miljarderna

Regeringen föreslår inga förändringar av de övergripande principerna för fördelningen av de så kallade välfärds miljarderna. Detta innebär att det till landstingen förs 2,5 miljarder 2019, där 1,5 miljarder ingår i det generella statsbidraget, och 1 miljard fördelas utifrån mottagandet av nyanlända och asylsökande. SKL har presenterat en prognos över den länsvisa fördelningen 2019. Regeringen kommer sannolikt att besluta om den definitiva fördelningen i samband med budgetpropositionen i höst.

År 2020 kommer 2,1 miljarder att fördelas via det generella statsbidraget och 0,6 miljarder utifrån mottagandet av nyanlända och asylsökande. År 2021 fördelas hela beloppet, 3 miljarder, via det generella statsbidraget.

Tabell 3. Fördelning av välfärds miljarderna, landsting

Miljoner kronor

År	Totalt	Generell fördelning	Modellberäknad fördelning
2019	2 500	1 500	1 000
2020	2 700	2 100	600
2021	3 000	3 000	0

Källa: Regeringens skrivelse *Preliminär fördelning kommuner och landsting*.

De ”nya” välfärds miljarderna, enligt BP18 fördelas i sin helhet via det generella statsbidraget. Inte heller här föreslås några förändringar.

Frågor om tillskottet kan ställas till Måns Norberg tfn 08-452 77 99, avdelningen för ekonomi och styrning.

Hälso- och sjukvården

Bidrag till läkemedelsförmånerna

I januari 2018 slöts en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om statens bidrag till landstingen för kostnader för läkemedelsförmånerna m.m. för år 2018. Överenskommelsen ger landsting och regioner 27 789 miljoner kronor brutto för år 2018. Det är detta belopp som gäller även framgent. I Vårändringsbudgeten aviserar regeringen en ökning av statens anslag för detta ändamål. Överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting gav landsting och regioner mer pengar än vad regeringen räknade med i BP 18. Därför ökas anslaget med 1,1 miljard.

Frågor om läkemedelsförmåner kan ställas till Jonas Eriksson tfn 08-452 77 79, avdelningen för ekonomi och styrning.

Bristkompetensområden: 200 miljoner 2018

Tillgänglighet och rimliga väntetider är en utmaning för hälso- och sjukvården. En åldrande befolkning och stora pensionsavgångar innebär på många håll i vården en ansträngd personalsituation. För att förstärka regeringens pågående sats-

ningar för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården anslår regeringen 200 miljoner kronor för att möjliggöra anställningar av vårdpersonal inom bristkompetenser som är intresserade av att arbeta vidare efter 65 års ålder.

Förbättrad tillgänglighet och kortare vårdköer: 400 miljoner 2018

Regeringen satsar 400 miljoner kronor år 2018 för att förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården och korta köerna. Medlen kan användas av landstingen för bl.a. förstärkning under sommaren, mobila team i primärvården för en snabbare vård nära medborgaren samt genom att vårdens personal används så att alla kompetenser tas till vara, t.ex. i form av multidisciplinära vårdteam. Medlen fördelas utifrån befolkningens mängd i landstingen.

Frågor om hälso- och sjukvården besvaras av Hanna Lind tfn 08-452 78 21, avdelningen för vård och omsorg.

Arbetsmarknad och arbetsgivarfrågor

Extratjänst: 400 miljoner

Då antalet extratjänster har ökat i större utsträckning än förväntat föreslår regeringen att anslaget ökas med 400 miljoner kronor. Anslaget finansieras med minskat anslag till nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställning.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28, eller Vincent Paciello Lundvall tfn 08-452 72 84, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Förebygga sexuella trakasserier i arbetslivet: 25 miljoner

Regeringen anser att ytterligare insatser är nödvändiga för att stärka det förebyggande och kompetenshöjande arbetet. Arbetet med att förebygga sexuella trakasserier i arbetslivet är ett område som behöver stärkas, bland annat genom informations- och utbildningsinsatser med stöd till arbetsgivare. Det är också viktigt att stärka den verksamhet som bedrivs av de regionala skyddsombuden. För att stärka det förebyggande och kompetenshöjande arbetet mot sexuella trakasserier tillför regeringen i vårbudgeten 10 miljoner kronor till Arbetsmiljöverket och 15 miljoner till de regionala skyddsombuden under 2018.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Anna Ulveson tfn 08-452 71 62, avdelningen för vård och omsorg.

Lönebildning

Regeringen framhåller att den svenska modellen bygger på starka parter med en hög organisationsgrad, som tillsammans tar ansvar för lönebildningen och den huvudsakliga regleringen av villkoren på svensk arbetsmarknad.

Regeringen konstaterar att den starka ekonomiska utvecklingen har lett till att sysselsättningen ökar snabbt. Företagen får allt svårare att rekrytera personal. Rekryteringsproblemen är särskilt stora i offentlig sektor. Efterfrågan på personal med utbildning inom skola, vård och omsorg bedöms öka ytterligare de

kommande åren. Det beror dels på att befolkningen har ökat på grund av migrationen och dels på att andelen barn och äldre ökar i befolkningen. Regeringen konstaterar att det stigande resursutnyttjandet på arbetsmarknaden ännu inte gett något tydligt avtryck i en stigande löneökningstakt. En förklaring kan vara att en längre period med dämpade löne- och prisökningar, såväl i Sverige som i omvärlden, har lett till förväntningar om en fortsatt dämpad utveckling. Det höga resursutnyttjandet bedöms dock leda till att löneökningstakten kommer att öka om än med viss fördröjning.

Enligt konjunkturlönestatistiken ökade timlönerna för arbetsmarknaden totalt med 2,5 procent under 2017. För kommunsektorn (inklusive landsting/regioner) var ökningen 3,3 procent. Regeringens prognos för sektorns timlöneutveckling ligger på 3,1 (2018), 3,2 (2019) och 3,4 procent (2020).

Frågor om lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Jonathan Fransson